

IZVEŠTAJ O REALIZACIJI STRUČNOG SKUPA “*SUSRET GODINA UZLETA I ŠKOLE – BUDI DEO REŠENJA*”

I Izveštaj sa plenarnog dela konferencije

(Izveštaj sastavila Doc. dr Mila Beljanski, moderator plenarnog dela skupa)

Konferencija *Susret „Godina uzleta“ i škole - Budi deo rešenja!* održana je u Novom Sadu 08.10.2020. godine u Osnovnoj školi „Svetozar Marković Toza“ Novi Sad. Akreditovao ju je Pedagoški zavod Vojvodine (broj rešenja: 510/1, 20.07.2020.), kao oblik stručnog usavršavanja, konferencija, u organizaciji Pedagoškog društva Vojvodine. Zbog trenutne epidemiološke situacije, mogućnosti ograničenog broja zainteresovanih da prisustvuju uživo, plenarnom delu konferencije, deo polaznika je bio prisutan uživo (27) a deo (33) je konferenciju pratio onlajn preko Zoom-a. Plenarni deo konferencije počeo je u 13 časova i završio se u 16 časova kako je i planirano. (U prilogu skeniran spisak prisutnih učesnika „uživo“)

Skup je otvorila Sanja Rista Popić, predsednik Pedagoškog društva Vojvodine, pozdravila učesnike, poželeva uspešan rad i ukratko predstavila društvo i aktivnosti društva.

Časopis je predstavila Doc. dr Bojana Perić Prkosovački, glavni urednik časopisa Pedagoška stvarnost. Upoznala nas je sa dugom tradicijom izlaženja ovog značajnog časopisa i pročitala nam odlomak iz prvog broja časopisa Pedagoška stvarnost.

Imali smo prilike da čujemo izlaganja:

1. Dr Otilia Velišek-Braško, pedagog, profesor VŠSSOV Novi Sad, trener za „Godine uzleta“ na temu *Teorijski aspekti Novih osnova – Šta nam donose i zašto Godine uzleta*

2. Aleksandra Marcikić, vaspitač specijalista PU „Mladost“ Bačka Palanka, trener za „Godine uzleta“ koja je zbog nemogućnosti dolaska poslala snimak svog predavanja uz prezentaciju na temu *Primene Godine uzleta u kontekstu pripreme za školu – šira slika*
3. Sanja Đaković, PU „Radosno detinjstvo“ Novi Sad na temu *Priprema za školu kroz projektni pristup (primeri dobre prakse)*
4. Sonja Paripović, nastavnik razredne nastave OŠ “Sonja Marinković“ Novi Sad na temu *Kako se učitelj sprema za prvake? Kako se radi u prvom razredu?*
5. Elvira Stefanović, pedagog OŠ „Petefi Šandor“ Novi Sad na temu *Uloga stručnog saradnika prilikom prelaska dece u školu u kontekstu reformi*
6. Dragana Đurić, psiholog, v.d. direktor Nacionalne asocijacije roditelja i nastavnika Srbije na temu *Rezultati istraživanja o polasku dece u školu u kontekstu reforme (ugao porodice, vrtića i škole).*

Nakon toga usledila je diskusija. Na forumu Zoom-a nije bilo značajnijih pitanja. Kolege su davale komentare i pohvale kolegama koji su izlagali, smatrali su da je potrebno organizovati više seminara na temu Osnova programa kao i tranzicije dece iz vrtića u osnovnu školu. Takođe, uživo kolege su više davali svoje komentare na rečeno nego postavljali pitanja. Na osnovu diskusije možemo zaključiti sledeće:

- Postoje akreditovani seminari na temu predškolskog vaspitanja i obrazovanja ali vaspitačima je potrebno još obuka u vezi sa novim Osnovama programa. Dokumentacija koja se vodi je neusklađena i ne postoji propisana obaveza. Takođe, učitelji nemaju dovoljno znanja u vezi sa načinom kako vaspitači rade i treba da se upoznaju da bi prilagodili svoj rad i da bi postojala saradnja. Takođe, potrebno je učiteljima predstaviti primere dobre prakse rada u predškolskoj ustanovi.
- Inicijalno obrazovanje vaspitača ali i učitelja ne vodi se dovoljno u ovom pravcu menjanja obrazovne paradigme, shvatanja deteta na humanističkim i holističkim principima kao i učenika u osnovnoj školi. To je potrebno menjati jer je potrebno da se promene uvode paralelno u svim elementima obrazovnog sistema.

Kolega Žolt Konja je dao smernice za pristupanje i učestvovanje na sekcijama, forumima na platformi Moodle, kao drugi deo konferencije u periodu od 8.10. do 15.10.2020.

II Izveštaj o drugom delu skupa na platformi Moodle

(Izveštaj sastavila Prof. dr Otilia Velišek-Braško moderator za forume na mađarskom jeziku)

U periodu 09.10.2020.-16.10.2020. (prolongiran je period realizacije skupa na platformi za jedan dan zbog tehničkih problema) je bio dostupna onlajn skup u trajanju od tri sata, sa mogućnošću korišćenja srpskog, mađarskog i slovačkog jezika u forumima. Sadržaji i zadaci skupa su organizovani u forumima: Uvodna provokacija, 1. Forum sa sledećom temom za diskusiju: *Šta treba drugačije raditi u ovoj reformi za doček prvaka?*; 2. Forum sa temom za diskusiju: *Ko i kako treba da se sprema za polazak dece u školu?*; i poslednji zadatak *Predlog plana prelaska dece u školu – Konkretni koraci u prelazu dece u školu (Ko? Kad? Gde? Šta?)*.

Na sajtu Pedagoškog društva Vojvodine (dostupan na linku <https://www.pedagoskodrustvovojvodine.edu.rs/course/view.php?id=2>), na platformi su bili prijavljeni zainteresovani polaznici skupa i članovi Moderatorskog tima u bazi Moodle platforme, kao i Programskog i Organizacionog odbora. Izazovne teme za diskusiju za forume na platformi i zadatke je kreirao i pratio Moderatorski tim skupa (Doc. dr Stanislava Marić Jurišin, UNS Filozofski fakultet Odsek za pedagogije; dr Borka Malčić, asistent UNS Filozofski fakultet Odsek pedagogija; Elvira Stefanović, pedagogu u OŠ „Petefi Šandor, Novi Sad; Prof. dr Otilia Velišek-Braško , VŠSSOV Novi Sad, za sekciju na mađarskom jeziku; i Marina Jurik, psiholog u SSS, za sekciju na slovačkom jeziku). Jezik na kojem je skup realizovan i u usmenom izlaganju i na forumima onlajn, je bio samo srpski, jer niko od učesnika nije koristi mogućnost korišćenja drugog jezika.

Uvodna provokacija na platformi i zaključci

Komentari učesnika se odnosila na zapažanja da je okruženje radne sobe u vrtiću, koja je organizovana i opremljena u skladu sa novom koncepcijom predškolskog vaspitanja i

obrazovanja, da je opuštenije, podsticajnije, interesantnije, slobodnije, u odnosu na učionicu u školi. Vrtić odiše toplinom, prijatnom atmosferom, poziva na istraživanje i igru, tu deca slobodno mogu da uče i imaju kontakt sa prirodnim materijalima i ponuđeno im je mnoštvo materijala, dok tradicionalna učionica je hladna, rigidna, strogo uređena, nije podsticajna i upućuje na "red, rad i disciplinu". To je veliki put koji deca moraju da pređu.

Prva slika (vrtić) nam poručuje „Izvoli, dobro došao si. Istražuj, igray se, razvijaj maštu. Slušam te, pitaj. Ti biraš prostor gde želiš da budeš i možeš da ga menjaš.“ A druga slika (škola) poručuje „Sedi, ovo je tvoje mesto. Slušaj šta govorim. Prepiši sa table. Saznaćeš informacije koje mislim da su ti potrebne.“ Provocirani učesnici sa izabranim fotografijama su zapazili položaj deteta, odnosno učesnika i istakli u vrtiću je dete u ulozi subjekta u procesu učenja i razvoja, dok u školi je učesniku uloženo objekta u nastavi.

Kako bi se atmosfera iz vrtića prenela i na škole, nije potrebno mnogo. Učitelji i učiteljice sa svojim đacima i roditeljima bi, mogli da oplemene i učine prostor učionice prijatnijim mestom za njihovu decu. Ukoliko se i škole malo ne promene, ako se učionice ne preurede da stolovi stoje u krugu, ili na neki drugi način, ako se učionice ne pretvore u okruženje koje neće biti na prvi pogled zastrašujuće, proces tranzicije će biti težak. Projektna nastava koja je uvedena u školski plan i program bi trebalo da im u tome pomogne. Školske učionice se u inostranstvu već uveliko menjaju, mislim da je do nas koji radimo u školama da pokrenemo te promene. Učiteljice bi trebalo međusobno da se podstiču, da dele ideje kako bi se učionice mogle bar malo približiti radnoj sobi iz vrtića, verujem da bismo zajedno, preko nekih foruma ili možda grupa na društvenim mrežama mogli da pokrenemo lavinu ideja. Učitelji se zaista trude da pomognu deci da prelazak bude što lakši, ali nije sve na njima. potrebno je uvesti izvesnu reformu u organizaciji prostora i u samim školama, približiti je prethodnom iskustvu deteta, jer samo integrisanim pristupom možemo doći do velikih rezultata kada su u pitanju deca, jer ulaganjem u njih, mi zapravo ulažemo u našu budućnost. A organizacija prostora ne treba govoriti sedi, slušaj, pamti, već dođi, druži se, zabavi se i nauči nešto novo!

Više učesnika skupa je izzicala da Novi program "Nastava i učenje" u školi, kao i projektana nastava je u skladu sa programom u PU "Godine uzleta", daje mogućnost da učenici aktivnim savremenim metodama rada, otkrivaju, uče, zaključuju, analiziraju, diskutuju... u

podsticajnom, sigurnom okruženju koje mami na učenje, što ukazuje da postoje i mogućnosti i obaveza i u OŠ da se organizuje i opremi podsticajna i izazovna sredina za učenje.

Neki učesnici su i decu pitali šta misle o fotografijama, o prostoru. Odgovori su bili različiti, ali značajna je bila sledeća sugestija “Hajde da pitamo decu šta bi to voleli da u školi bude kao u vrtiću što se tiče prostora!”Deca vide stvari drugačije od nas odraslih, a mi odrasli moramo da naučimo da ih pitamo i uvažimo njihovo mišljenje. Konsultujući se sa decom podstičemo razvoj velikog broja kompetencija - učimo ih da slušaju, da se dogovaraju, da funkcionišu u grupi, da budu samostalna i odgovorna. I na taj način ih spremamo za školu. – naglasili su učesnici.

1. Forum: Šta treba drugačije raditi u ovoj reformi za doček prvaka? zaključci

(Izveštaj sastavila dr Borka Malčić moderator prvog foruma)

U okviru prvog foruma tema na koju su učesnici pisali bila je: Šta treba drugačije raditi u dočeku prvaka? S obzirom da je konferencija i nastala iz uvida u praksu u kojoj postoji neusklađenost “Godina uzleta” sa Planom i programom sa kojim se deca susreću u školi, nakon plenarnog dela i analize teorijskih postavki, ali i prakse koja se dešava u vrtićima i školama, učesnici su iz svog ugla imali priliku da preko platforme komentarišu praksu i ono što su čuli na plenarnom delu konferencije. U okviru date teme slede zaključci:

- Neophodna je saradnja (kooperacija) vrtića i škole, gde bi vaspitači, učitelji i stručni saradnici obe ustanove na početku školske godine ustanovili plan tranzicije i raspored radionica koje bi mogle da budu usklađene sa temom projekta koja se realizuje u vrtiću, a ne nužno da prati samo temu škole, odnosno dočeka prvaka.
- Pored toga što “Godine uzleta” treba približiti školi, zaključak ovog dela foruma je da se neminovno nameće činjenica i približavnja školskog programa, odnosno reforma školskog sistema i redefinisanje Plana i programa za školu, koja bi trebala da bude logičan sled reforme predškolskog programa. Dok se to ne desi, samo su učitelji i vaspitači ti koji zajedno treba da rade na usklađivanju i približavanju načina rada i zahteva koje i jedni i drugi postavljaju pred decu u kratkom vremenskom razmaku.

- Najveća odgovornost treba da pripadne vaspitačima i učiteljima, kao onima koji su realizatori programa i koji će prilagoditi, samostalno kreirati i realizovati plan i program u vrtiću i školi, tako da ne odstupa od zakona, a da bude pristupačan i zanimljiv deci. Ovakav pristup zahteva samoevaluaciju, samorefleksiju, edukaciju, više empatije, tolerancije i fleksibilnosti svih učesnika vaspitno-obrazovnog procesa. Ako želimo da praktičari decu vide kao kompetentne, stvaralački i saradnički orijentisana bića, bića koja su sada i ovde, a ne samo u nastajanju, ali i koja su građani budućnosti, onda moramo krenuti i od samog praktičara i tretirati i njega tako.
- Da bi učionice postale mesto zajedničkog življenja gde nema moć NAD decom, nego moći SA decom, onda i vaspitači i učitelji moraju tako biti tretirani. Mora se krenuti od samog starta i promeniti inicijalno obrazovanje praktičara, pa i stručno usavršavanje kasnije. Zatim, mora postojati pravilnikom uređen put saradnje vrtić i škole u celoj godini pred polazak u prvi razred. Škola i vrtić u svom delovanju sa detetom i u odnosu na dete moraju imati aktivnosti koje se prožimaju.
- Važno je naglasiti da se od “prvaka” ne očekuje da znaju da čitaju i pišu, u predškolskom uzrastu deca treba da nauče glasovnu analizu i sintezu, jer većina samouke dece pišu slova nepravilo, što je kasnije teško ispraviti. Deca koja imaju dobru pripremu u predškolskom uzrastu, znaju relacije, imaju prostornu orijentaciju, znaju da crtaju i boje, imaju glasovnu analizu i sintezu, naučiće da pišu i čitaju za 5 do 6 nedelja i to pravilno.
- S obzirom da je znatno izmenjen izgled soba u vrtićima, bilo dobro da se razmotri i promena fizičke sredine i prostora u školama. Učionice treba oplemeniti. Na taj način bi sam prelazak iz vrtića u školu bio lakši, deca bi se osećala sigurnije. Pogotovo bi ovo trebalo primeniti prvih mesec ili dva u prvom razredu. Prostornu organizaciju, raspored sedenja, usmerenost i dostupnost kako drugara tako i učitelja u svakom momentu.
- Važna stvar koja se nameće kao zaključak je da uspešan vaspitač “čuje” decu. On treba da neguje senzitivnost za dečja interesovanja, da uvidi šta je to što inspiriše i pokreće decu, a ne da se oslanja pretežno na uputstva bilo kog plana i programa, jer on treba da bude vodilja, a svaki pojedinačni projekat jedinstveno ostvarenje dece određene grupe i samih vaspitača. To znači da treba promeniti polaznu tačku u stvaranju projekta.

- Formirati zatvorenu grupu vaspitača, učitelja i stručnih saradnika na društvenim mrežama. Gde bi se razmenjivala iskustva, ideje, slike i predstavljale mogućnosti usklađivanja “Godina uzleta” i jedne takve sredine sa tradicionalnom školom, koja je na početku svojih reformi, ali ipak u mogućnosti da dosta stvari prilagodi i promeni.

2. Forum: Ko i kako treba da se sprema za polazak dece u školu? zaključci

(Izveštaj sastavila Doc. dr Stanislava Marić Jurišin moderator drugog foruma)

Učesnici konferencije *Susret „Godina uzleta“ i škole – budi deo rešenja* imali su priliku da u okviru druge sekcija na Moodle platformi razmene mišljenja i iskustva vodeći se pitanjem Ko i kako bi trebalo da se priprema za polazak deteta u školu u skladu sa novim osnovama programa, a u cilju uspostavljanja kontinuiteta na prelasku iz vrtića u školu.

Promišljanja učesnika su raznolika a neki od opštih zaključaka i predloga koji su proistekli u okviru ove sekcije su sledeći:

2.1. Lokalna zajednica:

- mesne zajednice treba da budu aktivni participatori u procesu tranzicije između vrtića i škole, otvarajući se prema ovim institucijama;
- lokalna zajednica može biti partner u realizaciji projektnih aktivnosti putem organizacije mini sajмова posredstvom kojih bi deca imala priliku da bliže upoznaju okruženje predškolske ustanove i škole;
- prilikom saradnje sa lokalnom zajednicom dobrobit deteta se ogleda već u samom izlasku iz ustanove i iskorakom u nepoznato i novo (posete muzejima, pijaci, školi, biblioteci, Domu kulture, vojsci, policiji, domu zdravlja...);
- Lokalna zajednica može biti mesto i prostor za sticanje integrisanog, funkcionalnog, doživljenog znanja. Saradnjom sa lokalnom zajednicom postiže se celovit proces usvajanja i osvajanja znanja i prilika da dete učestvuje svim svojim bićem u tom procesu;

- Lokalna zajednica mogla bi da predstavlja posrednika u okviru bliže saradnje između vrtića i škole i to na dva načina. Ponajpre bi saradnja bi mogla da se ogleda u uključivanju institucija u lokalnoj zajednici koje bi predstavljale fizički mesto susreta dece koja pohađaju vrtić i dece koja pohađaju školu, pri čemu bi deca, vaspitači i učitelji imali priliku da zajedno kreiraju i realizuju različite aktivnosti. Sa druge strane, bi ta saradnja mogla da se ostvari i posredstvom povezivanja vrtića i škole na lokalnom nivou putem ostvarivanja dijaloga o za njima relevantnim temama i pitanjima poput izazova vezanih za usklađivanje načina rada ove dve ustanove (koherentni programi), izazovi sa kojima se susreću, međusobnim očekivanjima... Ovakvi susret bi mogli da budu i medijski praćeni putem lokalnih medija, namenjenih roditeljima i ostalim akterima vaspitno-obrazovnog procesa.

2.2. Vrtić:

- Vrtić bi u svojstvu institucije koja je prva prošla kroz proces promene, mogao da ponudi podršku učiteljima i školi putem prenošenja praktičnih iskustava i zapažanja, odnosno „primerima dobre prakse“.

2.3. Pedagoško-psihološka služba:

- Od pedagoško-psihološke službe se očekuje intenzivan rad na umrežavanju kolega (pedagoga, psihologa, vaspitača, nastavnika redovne nastave, stručnih saradnika za muzičko, likovno, fizičko...), zajedničkom planiranju i realizovanju aktivnosti posvećenih deci, roditeljima i zaposlenima i u vrtiću i u školi;
- Kreiranje i realizovanje radionica od strane pedagoga i psihologa namenjenih roditeljima u procesu tranzicije njihove dece iz jedne institucije u drugu;
- Organizovanje Dana otvorenih vrata u školi.

2.4. Škola:

- Škola ima zadatak da prati inovativnosti u radu PU, te da pokuša da uskladi svoj rad sa načinom rada u vrtiću i to ponajpre u nižim razredima osnovne škole, a zatim i u ostalim osiguravajući na taj način stabilniji kontinuitet;
- Škola bi trebalo da priprema podsticajnu sredinu za učenje i to pre svega uređenjem i preuređenjem fizičkog prostora, odnosno učionice;
- Škola osmišljava, organizuje i dočekuje posete predškolaca i njihovih roditelja;
- Škola podstiče i inicira saradnju sa saradnicima iz predškolskih ustanova i saradnicima iz lokalne zajednice;
- Škola treba da bude otvorena i spremna za saradnju i promene;
- Škola treba da bude podsticajna i podržavajuća i za učitelje i za učenika.

2.5. Učitelj:

- Učitelj bi trebao da oplemeni i pripremi učionicu tako da ona predstavlja podsticajnu sredinu za rad dece;
- Učitelj bi trebao da bude upoznat sa načinom rada vaspitača prema novim osnovama programa, kao i sa samom tehnikom projektnog planiranja;
- Učitelj predstavlja centralnu figuru u saradničkoj mreži (dete,škola,roditelj, vaspitač, lokalna zajednica).

2.6. Roditelj:

- Roditelje bi trebalo uključivati putem projekata i u samu pripremu za polazak u školu;
- Roditelje treba osnažiti da budu podrška svojoj deci;
- Roditelje treba prihvatiti kao saradnike u procesu tranzicije između vrtića i škole;
- Roditelje treba edukovati i pripremiti za polazak u školu isto kao i decu.

2.7. Vaspitač:

- Vaspitače bi trebalo podržati u tome da predstave svoj rad i primere dobre prakse, kako svojim kolegama vaspitačima tako i učiteljima, ali i lokalnoj zajednici;
- Vaspitač priprema dete za život, a samim tim i za školu;

- Vaspitač treba kod dece da budi, neguje i podstiče radoznalost.

2.8. Dete/Deca:

- Roditelji, vaspitači, učitelji i stručni saradnici bi trebali da pomognu deci da razumeju promene u periodu koji im predstoji, prelaskom iz vrtića u školu, kao i zašto je važno da se ide u školu i šta tamo mogu da očekuju;
- Deca treba da uživaju u svim dobrobitima koje im vrtić pruža tokom njihovog odrastanja;
- Deci je potrebno ostaviti vremena i prostora za slobodnu i spontanu igru kroz koju razvijaju inicijativu i unutrašnju motivaciju za nekom akcijom;
- Deci treba omogućiti da uče „živeći“, a ne pripremati ih za život koji će jednom doći...

3. Predlog plana tranzicije - Kad? Gde? Šta? Ko? se radi u periodu tranzicije

(Izveštaj sastavila Elvira Stefanović moderator zadataka plana tranzicije)

Učesnici na onlajn platformi pozvani su da daju svoje predloge aktivnosti u okviru tranzicije. Ideja je bila da se na neki način zajednički napravi „idealna“ plan tranzicije. Učesnici su davali kratak opis aktivnosti, vreme kada bi se ona realizovala, ko su nosioci i gde bi se aktivnost mogla dogoditi.

Najveći broj aktivnosti je usmeren na decu, ali i ima aktivnosti koje su usmerene na odrasle. To su pre svega, aktivnosti upućene roditeljima- održavanje informativnih roditeljskih sastanaka, izrada neke vrste informatora, lifleta,škole (osnovne informacije, brojevi telefona...) Dani otvorenih vrata. Aktivnosti koje bi bile usmerene na profesionalce- učitelja pre svega, skoro da nisu navedene. Navedeno je formiranje tima za tranziciju i stručno usavršavanje, upoznavanje učitelja sa radom u PU i vaspitača sa radom u OŠ, boravak učitelja u pripreмноj grupi. Ako želimo da promenimo paradigmu i govorimo o „pripremi škole za decu“, a ne obrnuto, potrebno je osmisliti više aktivnosti u kojima bi, pre svega, budući učitelj imao prilike da dobije relevantne informacije o deci.

Aktivnosti usmerene na decu mogu se posmatrati u odnosu na neki vremenski sled ili po tipu aktivnosti. Po tipu aktivnosti to su pre svega one koje se odnose na to da budući prvaci odlaze školu i na taj način se upoznaju sa učionicom, rasporedom prostorija, načinom organizovanja rada (predškolski kod prvaka na času) i slično. Predložen je i niz aktivnosti koje bi imale za cilj da se olakša prelazak u školu, ali koje nisu tako očigledne. To su raznorazne sportske, istraživačke, umetničke aktivnosti, razne priredbe, radionice, sadnja drveta, maskenbali, izložba životinja, humanitarni bazari... Učesnici konferencije predlažu i niz aktivnosti koje bi se dešavala na nekom „neutralnom terenu“, koje bi podrazumevala zajedničko učešće dece i iz predškolske ustanove i dece iz škole koje bi takođe imala za cilj da olakšaju ovaj proces. To su različiti vidovi poseta, izleti, ekskurzije, ali i niz aktivnosti u nekoj „neutralnoj zoni“. Na primer zajednička priredba za bake i deke, razne posete pesnika, druženje u biblioteci, muzeju, eksperimenti u prirodi (šuma, bara), oslikavamo trg kredama....

Ako posmatramo vremenski sled može se uočiti da predlažu aktivnosti koje bi bile realizovane tokom cele školske godine. Neke od njih bi se dešavale samo jednom, a neke podrazumevaju kontinuitet.

Možemo zaključiti da profesionalci uviđaju značaj i raznovrsnost aktivnosti koje se mogu realizovati ili se realizuju u okviru tranzicije iz predškolske ustanove u osnovnu školu. Potreban je timski rad međuinstitucionalno povezivanje, ne samo obrazovnih ustanova, već i uključivanje niza ustanova u okolini- kulturnih, naučnih, socijalnih.... Tranzicija nije posao za jednog čoveka niti posao od jednog dana/nedelje. To je aktivnost koja bi trebala da se realizuje kontinuirano, osmišljeno i isplanirano.

4. Evaluacija realizovanog programa stručnog usavršavanja

(Izveštaj sastavila Marina Jurik, moderator za forume na slovačkom jeziku)

Nakon savladane obuke programa stručnog usavršavanja, učesnici Konferencije *Susret godina uzleta i škole - Budi deo rešenja* imali su mogućnost evaluacije realizovane konferencije. U evaluaciji je učestvovalo 27 učesnika konferencije koji su u konferenciji učestvovali „uživo“

(u prilogu skenirane liste evaluacije) i Moodle, dok 33 učesnika koji su konferenciju pratili putem onlajn platformi (Zoom i Moodle). Konferenciju je u celosti ispratilo ukupno 60 učesnika.

4.1. Struktura učesnika

U onlajn evaluaciji je učestvovalo 33 učesnika konferencije, od čega je 97% učesnika bilo ženskog pola. Najveći broj učesnika ima višegodišnji radni staž u oblasti vaspitanja i obrazovanja 8-15 godina (36,4%), zatim 16-25 godina (18,2%). Kada je u pitanju struktura učesnika s obzirom na završeni nivo obrazovanja najveći broj učesnika ima visok nivo obrazovanja (51,5%). Zaposleni u predškolskoj ustanovi su bili najbrojniji učesnici konferencije, te vaspitači (27,3%) i stručni saradnici (27,3%) u predškolskoj ustanovi najzastupljenija kategorija učesnika (Tabela 1, Tabela 2, Tabela 3, Tabela 4).

Tabela 1. Polna struktura učesnika koji su konferenciju pratili online

	Frekvencija	Procenti
muški	1	3.0
ženski	32	97.0
Ukupno	33	100.0

Tabela 2. Struktura učesnika s obzirom na dužinu radnog staža

	Frekvencija	Procenti
0-2 godina	5	15.2
3-7 godina	5	15.2
8-15 godina	12	36.4
16-25 godina	6	18.2
26-35 godina	4	12.1
više od 36 godina	1	3.0
Ukupno	33	100.0

Tabela 3. Struktura učesnika s obzirom na nivo obrazovanja

	Frekvencija	Procenti
viši	5	15.2
visoki	17	51.5

master	9	27.3
specijalizacija	2	6.1
Ukupno	33	100.0

Tabela 4. Struktura uzorka s obzirom na adon mesto

	Frekvencija	Procenti
Nastavnik razredne nastave	4	12.1
Nastavnik stručnih predmeta- srednja stručna škola	1	3.0
Nastavnik izbornih i fakultativnih predmeta	1	3.0
Vaspitač u predškolskoj ustanovi	9	27.3
Stručni saradnik u predškolskoj ustanovi	9	27.3
Stručni saradnik u školi	8	24.2
Direktor/ pomoćnik direktora	1	3.0
Ukupno	33	100.0

4.2. Rezultati evaluacije (onlajn učesnici)

Učesnici su na petostepenoj skali procenjivali koliko se slažu sa tvrdnjama koje se odnose na kvalitet realizovane obuke. Oni su procenama na skali ocenjivali u kojoj meri je konferencija realizovana u skladu sa kriterijumima i kako procenjuju efikasnost obuke, pri čemu je 5 bila najviša moguća ocena odnosno „Potpuno slaganje“ sa tvrdnjom, dok 1 predstavlja najniži nivo slaganja sa tvrdnjom, te najnižu ocenu.

U Tabeli 5. prikazane su srednje vrednosti dobijenih procena, pri čemu su one izrazito visoke i nalaze se blizu teorijskog maksimuma. Najvišom ocenom su ocenjene stavke koje se odnose na ostvarenost sadržaja programa, ostvarenost u planiranom vremenskom okviru, kompetentnost realizatora obuke, kao i uslovi realizacije obuke. Najniže ocenjena, mada i dalje u domenu visoke ocene (AS=4,48) je stavka koja se odnosi na interaktivnu komponentu konferencije (stavka 7.). Niža procenaje verovatno uslovljeno specifičnostima „onlajn“ komunikacije, te izostanka neposrednog kontakta učesnika i realizatora konferencije, što utiče na kvalitet razmene između aktera.

Tabela 5. Deskriptivni pokazatelji za svaku stavku evaluacije

	Broj učenika	Minimum	Maximum	Aritmetička sredina	Standardn a devijacija
1. Teme/sadržaji predviđeni programom su realizovani	33	3	5	4.79	.485
2. Način rada na obuci obezbeđuje učenje i stručno usavršavanje učesnika	33	3	5	4.55	.711
3. U realizaciji obuke uzimaju se u obzir prethodna znanja i iskustva učesnika	33	3	5	4.52	.712
4. Obuka je održana prema predviđenoj satnici	33	4	5	4.97	.174
5. Pohađanje ove obuke pomoći će mi da unapredim sopstveni rad	33	3	5	4.55	.711
6. Realizatori dobro poznaju oblast na koju se program odnosi	33	4	5	4.82	.392
7. Realizatori aktivno komuniciraju sa učesnicima i daju im povratne informacije o radu i produktima njihovog rada	33	3	5	4.48	.755
8. Realizatori podstiču sticanje znanja učesnika i daju odgovore na njihova pitanja	33	3	5	4.70	.529
9. Uslovi za rad (prostor, tehnička podrška) su omogućili uspešnu realizaciju obuke	33	4	5	4.79	.415
10. Celokupna organizacija je doprinela uspešnoj realizaciji obuke	33	3	5	4.79	.485

Najzastupljenije sredstvo informisanja o realizaciji konferencije „Susret godina uzleta i škole- Budi deo rešenja!“ bile su ustanove u kojima su učesnici zaposleni (45,5%), kao i kolege učesnika (24,2%). Najveći broj učesnika pozitivno evaluiira vreme utrošeno za pohađanje obuke odnosno konferencije i procenjuje ga kao aktivnost svrsishodnog učenja. Takođe, 97% učesnika bi konferenciju preporučilo svojim kolegama (Tabela 6, Tabela 7, Tabela 8).

Tabela 6. Sredstva informisanja o konferenciji

	Frekvencija	Procenti
od kolega	8	24.2
od ustanove u kojoj radim	15	45.5
od centra za stručno usavršavanje	4	12.1
na neki drugi način	6	18.2
Ukupno	33	100.0

Tabela 7. Evaluacija vremena provedenog na obuci kao svrsishodnog za aktivnost učenja

	Frekvencija	Procenti
0 %	1	3.0
1-19 %	1	3.0
20-39 %	2	6.1
40-59	4	12.1
60-79 %	4	12.1
80-99%	15	45.5
100%	6	18.2
Ukupno	33	100.0

Tabela 8. Evaluacija obuke kao program stručnog usavršavanja koji bi i kolege trebale da prođu

	Frekvencija	Procenti
Preporučio/la bih kolegama	32	97.0
Ne bih preporučio/la kolegama	1	3.0
Ukupno	33	100.0

4.3. Zapažanja i komentari učesnika

Kada je u pitanju evaluacija putem zapažanja učesnika o celokupnoj realizaciji učesnici pozitivno procenjuju konferenciju “kao priliku za razmenu iskustva”, kao “dobro planiranu i realizovanu” i ističu potrebu za češćim “susretima” ovog tipa. Osim njene celokupne pozitivne

evaluacije ističu se i visoke ocene i komentari koji se tiču njenih pojedinačnih segmenata npr. onih koji se tiču na kompetentnost predavača, tehničku realizaciju, uzimanje u obzir bezbednosnih faktora, te organizacija konferencije i u “onlajn formatu”.

Kao “nedostatak” konferencije učesnici navode radioničarski deo koji je realizovan putem onlajn platform Moodle, učesnici ga karakterišu kao monoton, nedinamičan, budući da zbog same prirode edukacije na daljinu nedostaje neposredan kontakt među učesnicima, među učesnicima i predavačima/moderatorima te izostaje razmena i diskusija kakvu poznajemo kada se konferencija u potpunosti realizuje “uživo”.

Osim pozitivnih ili negativnih zapažanja, učesnici su u ovom delu evaluacije zapisali i svoja zapažanja u vidu aktuelnih potreba na koje bi u budućnosti trebalo odgovoriti kroz programe stručnog usavršavanja. Oni navode neophodnost učitelja da se uključe u ovakav vid edukacije i vide neophodnost približavanja osnovne škole „Godinama uzleta“, pri čemu ističu neophodnost umrežavanja i saradnje tokom ovakvog kompleksnog procesa kakav je proces tranzicije dece kroz različite nivoe obrazovanja (Tabela 9).

Tabela 9. Zapažanja učesnika o konferenciji

Odličan uvod i povod da menjamo postojeću praksu u saradnji sa školama.

Odlična prilika za razmenu iskustava

Forum najdosadniji i potpuno nepotrebn deo.

Predlažem da i učitelji dobiju mogućnost da učestvuju u ovoj konferenciji (kao ciljna grupa).

Predavači su dovoljno obučeni i kompetentni za ovakav vid predavanja.

Poverenje u organizaciju Pedagoškog društva Novog Sada. Predavanje je bilo sažeto i saznala sam sve što je bilo potrebno.

Proširenje stečenih znanja i veština.

Izuzetno dobro planirano i realizovano. Trebalo bi ovakvih i sličnih susreta biti mnogo češće.

Potrebno je više ovakvih konferencija da bi i zaposleni u osnovnoj školi stekli što bolji uvid u promene koje nastaju u predškolskim ustanovama.

Korisno je čuti mišljenje svih činioaca vasp.obraz.sistema. Naročito je nama vaspitačima bitna povratna informacija od učitelja kao onoga ko prima decu od nas.

Još jedna prilika da preispita naš pristup radu i da se čuju iskustva kolega koja mogu biti vrlo inspirativna.

Tokom onlajn rada, u okviru sekcija, očekivala sam veću dinamiku - povratne informacije od strane moderatora ili podpitanja... sve u cilju podsticanja konstruktivne diskusije.

Svidelo mi se što je sve bilo odlično organizovano kako bi se susret mogao održati na daljinu, bezbedno.

Odlično organizovan stručni skup da aktuelnom temom, po kombinovanom modelu, neposrednog prenosa plenarnih izlaganja i foruma. Promocija događaja putem društvenih mreža je isto tako sjajna.

Sistematično i pažljivo organizovana Moodle platforma za forume uz detaljan opis i priložene dragocene materijale omogućava učesnicima da uče jedni od drugih i jedni sa drugima i što je isto tako važno da se tim materijalima i forumima vrate u online formatu tokom i nakon završetka stručnog skupa. Sve pohvale!

Korisno, tehnicki vrlo lepo realizovano

Preporučila bih zbog približavanja nove koncepcije predškolskog programa kolegama, učiteljima budućih prvaka.

Ideja za održavanjem konferencije je stigla u pravo vreme. Hvala!

Veoma je važno razgovarati o ovim izazovima i deliti iskustva, ali i otkrivati probleme kao i njihova rešenja.

Hvala na mnoštvu informacija!

Obuka mi je još dodatno približila osnove novog programa.

Primeri uspešne prakse su bili od velike koristi za praktičnu realizaciju novih osnova programa. Diskusije i mišljenja drugih učesnika, su od velike koristi za formiranje šire slike o reformi i našoj ulozi u promenama koje su pred nama.

Odlična konferencija. Sve pohvale organizatorima.

Jako korisno, konkretno, bitno

Mislim da je trebalo da svi učesnici pohađaju istu onlajn. Na isti način bi smo svi bili privilegovani. Nije isto imati interakciju sa predavačima uživo i onlajn. Ne može se pitanje postaviti putem četa.....

Tema konferencije o kojoj treba još puno da se govori.

Dok se OŠ ne približi Godinama uzleta mislim da napredka neće biti. Ali i Godine uzleta treba prvo da stoje čvrsto na zemlji

Dobar nacin da se približe stavovi škole i vrtica na jednom mestu.

Lepo su sadržaji prezentovani

Sve odlično!

Radioničarski deo konferencije sadrži praktične smernice za dalji rad što je od velikog značaja.

Poznato mi je

Korisne informacije za dalji rad i uspješnu Tranziciju iz vrtića u škole

Ako ova Konferencija iznedri neke pozitivne promene, cilj je postignut.

Pohvale za organizaciju!

Prof. dr Otilia Velišek-Braško

Izveštaj sjedinila koordinator stručnog skupa